

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РЕКОМЕНДАЦІЙ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

« 4 » серпня 2023 року

Хмельницький

№ 72/12 – рк/к

Про припинення дій, що містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Південно-західним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) на виконання доручення в. о. Голови Антимонопольного комітету України від 12.01.2023 №13-09/14, на підставі статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» здійснено державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції Хмельницькою обласною державною адміністрацією під час встановлення ставок орендної плати за земельні ділянки водного фонду для рибогосподарських потреб.
- (2) Відділенням в межах наданих повноважень, визначених статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» надіслано Хмельницькій обласній військовій адміністрації листи про надання інформації від 27.01.2023 року №72-02/196 та Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації від 01.06.2023 року №72-02/469е, від 15.06.2023 року №72-02/536е з питань встановлення відсоткових ставок при наданні земельних ділянок водного фонду для рибогосподарських потреб в користування на умовах оренди, відповідь на які отримано листами від 13.02.2023 року №34-68-570/23 (вх. №72-01/262 від 15.02.2023 року), від 13.06.2023 року №06-101-1838/23 (вх. №72-01/1057 від 13.06.2023 року).

2. ОРГАН ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

- (3) Хмельницька обласна державна адміністрація ([REDACTED]) (далі – Хмельницька ОДА) є складовою частиною єдиної системи органів державної виконавчої влади України. Основною метою діяльності Хмельницька ОДА є захист прав і законних інтересів громадян Хмельницької області, забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку області та реалізація державної політики у відповідних сферах управління. Основним видом діяльності є «Державне управління загального характеру» (КВЕД 84.11).
- (4) Розпорядження Хмельницької ОДА, прийняті в межах своєї компетенції, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на території області підприємствами, організаціями і установами, кооперативними та громадськими організаціями, їх органами, а також посадовими особами і громадянами.
- (5) Відповідно до частини третьої статті 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою.

- (6) Згідно з пунктом 7 статті 13 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» до відання місцевих державних адміністрацій у межах і формах, визначених Конституцією і законами України, належить вирішення питань, зокрема, використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля.
- (7) Місцева державна адміністрація, зокрема, розпоряджається землями державної власності відповідно до пункту 2 статті 21 Закону України «Про місцеві державні адміністрації».
- (8) Відносини між органами влади та суб'єктами господарювання з питань оренди земельних ділянок регулюються Земельним кодексом України, Водним кодексом України, Законом України «Про аквакультуру», Законом України «Про місцеві державні адміністрації», Податковим кодексом України та іншими нормативно-правовими актами України.

3. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (9) Згідно зі статтею 59 Земельного кодексу України, землі водного фонду можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Використання земельних ділянок водного фонду для рибальства здійснюється за згодою їх власників або за погодженням із землекористувачами.
- (10) Статтею 124 Земельного кодексу України передбачено, що передача в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється на підставі рішення відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування шляхом укладення договору оренди земельної ділянки.
- (11) Передача в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється за результатами проведення земельних торгів, крім випадків, встановлених частинами другою, третьою статті 134 Земельного кодексу України.
- (12) В частині другій статті 134 передбачено, що не підлягають продажу, передачі в користування на конкурентних засадах (на земельних торгах) земельні ділянки державної чи комунальної власності у разі, зокрема, передачі в оренду, концесію майнових комплексів або нерухомого майна, розташованого на земельних ділянках державної, комунальної власності.
- (13) Так, відповідно до абзацу 6 пункту 24 Перехідних положень Земельного кодексу України з дня набрання чинності цим пунктом землями комунальної власності територіальних громад вважаються всі землі державної власності, розташовані за межами населених пунктів у межах таких територіальних громад, крім земель, зокрема, під будівлями, спорудами, іншими об'єктами нерухомого майна державної власності.
- (14) Гідротехнічні споруди рибогосподарської технологічної водойми - об'єкти нерухомого майна державної власності (земляні греблі та дамби, водозабірні споруди, повеневі водоскиди, донні водовипуски, водопостачальні, скидні та рибозбірно-осушувальні канали, рибовловлювачі, камери облову, причали, водоскиди, бистротоки, перепади, перегороджувальні рибозахисні та інші споруди), що є інженерними спорудами, які призначені для управління водними ресурсами (підготовка, постачання, збереження, транспортування води та водовідведення), а також для запобігання шкідливій дії вод (абзац сьомий частини першої статті 1 Закону України «Про аквакультуру»).
- (15) Відповідно до статті 51 Водного кодексу України у користування на умовах оренди для рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, лікувальних, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей, проведення науково-дослідних робіт можуть надаватися водосховища (крім водосховищ комплексного призначення), ставки, озера та замкнені природні водойми.

- (16) Водні об'єкти надаються у користування за договором оренди землі в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом у порядку, визначеному земельним законодавством України. Право оренди земельної ділянки під водним об'єктом поширюється на такий водний об'єкт. (абзац п'ятий статті 51 Водного кодексу України).
- (17) Водні об'єкти надаються у користування за договором оренди земель водного фонду на земельних торгах у комплексі із земельною ділянкою.
- (18) Орендодавцями водних об'єктів загальнодержавного значення є Кабінет Міністрів України та місцеві державні адміністрації.
- (19) Розподіл повноважень щодо передачі водних об'єктів загальнодержавного значення визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до цього Кодексу та інших законів України.
- (20) Право водокористування на умовах оренди оформляється договором, погодженим з державними органами охорони навколишнього природного середовища та водного господарства.
- (21) Водні об'єкти надаються у користування на умовах оренди органами, що здійснюють розпорядження земельними ділянками під водою (водним простором) згідно з повноваженнями, визначеними [Земельним кодексом України](#), відповідно до договору оренди, погодженого з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері водного господарства (частина шоста статті 51 Водного кодексу України).
- (22) Згідно з частиною восьмою статті 51 Водного кодексу України водні об'єкти надаються у користування на умовах оренди без обмеження права загального водокористування, крім випадків, визначених законом.
- (23) Заборона загального водокористування водними об'єктами, наданими у користування на умовах оренди, та їх нецільове використання є підставою для розірвання договору оренди.
- (24) У договорі оренди водного об'єкта визначаються зобов'язання щодо здійснення заходів з охорони та поліпшення екологічного стану водного об'єкта, експлуатації водосховищ та ставків відповідно до встановлених для них центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері водного господарства, режимів роботи, а також необхідність оформлення права користування гідротехнічними спорудами.
- (25) Передача орендарем права на оренду водного об'єкта іншим суб'єктам господарювання забороняється.
- (26) Орендарі, яким водний об'єкт надано у користування на умовах оренди, можуть дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування в порядку, встановленому цим Кодексом.
- (27) Надання частин рибогосподарських водних об'єктів, рибогосподарських технологічних водойм, акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України у користування для цілей аквакультури регулюються Законом України «Про аквакультуру».
- (28) Відповідно до абзацу першого частини першої статті 14 Закону України «Про аквакультуру» рибогосподарський водний об'єкт для цілей аквакультури надається у користування на умовах оренди юридичній чи фізичній особі відповідно до [Водного кодексу України](#). Згідно з абзацом другим частини першої статті 14 Закону України «Про аквакультуру» рибогосподарська технологічна водойма для цілей аквакультури надається юридичній чи фізичній особі органом, який здійснює розпорядження земельною ділянкою під водою (водним простором) відповідно до [Земельного кодексу України](#), за договором оренди землі в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом.

- (29) Передача в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється на підставі рішення відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування згідно з їх повноваженнями, визначеними статтею 122 Земельного кодексу України, шляхом укладення договору.
- (30) Статтею 93 Земельного кодексу України визначено, що право оренди земельної ділянки - це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для провадження підприємницької та іншої діяльності.
- (31) Відповідно до пункту 2 статті 25 Господарського Кодексу України органам державної влади і органам місцевого самоврядування, що регулюють відносини у сфері господарювання забороняється приймати акти, або вчиняти дії, що регулюють відносини у сфері господарювання та визначають привілейоване становище суб'єктів господарювання тієї чи іншої форми власності, або ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції.
- (32) Відповідно до пункту 288.5 статті 288 Податкового кодексу України розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу:
- підпункт 288.5.1. не може бути меншою за розмір земельного податку:
 - для земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких проведено, - у розмірі не більше 3 відсотків їх нормативної грошової оцінки, для земель загального користування - не більше 1 відсотка їх нормативної грошової оцінки, для сільськогосподарських угідь - не менше 0,3 відсотка та не більше 1 відсотка їх нормативної грошової оцінки;
 - для земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено, - у розмірі не більше 5 відсотків нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області, для сільськогосподарських угідь - не менше 0,3 відсотка та не більше 5 відсотків нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області;
 - підпункт 288.5.2. не може перевищувати 12 відсотків нормативної грошової оцінки.
- (33) Статтею 5 Закону України «Про оцінку земель» передбачено, що нормативна грошова оцінка земельних ділянок використовується для визначення розміру земельного податку, державного мита при міні, спадкуванні (крім випадків спадкування спадкоємцями першої та другої черги за законом (як випадків спадкування ними за законом, так і випадків спадкування ними за заповітом) і за правом представлення, а також випадків спадкування власності, вартість якої оподатковується за нульовою ставкою) та даруванні земельних ділянок згідно із законом, орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, вартості земельних ділянок площею понад 50 гектарів для розміщення відкритих спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд, а також при розробці показників та механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.
- (34) Таким чином, вимогами земельного законодавства передбачено, що нарахування орендної плати за земельні ділянки при укладанні договорів оренди землі повинно здійснюватись з урахуванням цільового призначення земельної ділянки та коефіцієнтів індексації, визначених законодавством.

4. ОЦІНКА ДІЙ ОРГАНУ ВЛАДИ

- (35) З метою виконання повноважень Хмельницька ОДА надає право на платне користування землями водного фонду області шляхом укладення договорів оренди земельної ділянки.
- (36) При аналізі інформації, наданої Департаментом природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації від 13.02.2023 року №34-68-570/23 (вх. №72-01/262 від 15.02.2023 року), від 13.06.2023 року №06-101-1838/23 (вх. №72-

01/1057 від 13.06.2023 року) Відділенням було встановлено, що затверджені розрахунки орендної плати за земельні ділянки водного фонду, відведені для рибогосподарських потреб, встановлені різні розміри орендної плати від величини нормативно-грошової оцінки земельної ділянки: (Таблиця 1):

Таблиця 1

№ п/п	суб'єкт господарювання	Розпорядження Хмельницької ОДА (№, дата)	Реквізити укладених договорів (№, дата)	Площа, га	Орендна плата від нормативно-грошової оцінки зем. ділянки, %	Цільове призначення
1.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	412/2018 від 03.05.2018	34/14 від 05.06.2018	35,2006 га. у тому числі водне плесо 28,5733 га.	3%	Для рибогосподарських потреб
2.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	414/2018 від 03.05.2018	33/9 від 05.06.2018	46,2382 га у тому числі водне плесо 40,8876 га	3%	Для рибогосподарських потреб
3.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	415/2018 від 03.05.2018	32/9 від 05.06.2018	27,6055 га у тому числі водне плесо 22,7091 га	3%	Для рибогосподарських потреб
4.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	336/2018 від 29.03.2018	31/9 від 05.06.2018	1,7645 га у тому числі водне плесо 1,4663 га	3%	Для рибогосподарських потреб
5.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	336/2018 від 29.03.2018	30/9 від 05.06.2018	24,0013 га у тому числі водне плесо 20,1879 га	3%	Для рибогосподарських потреб
6.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	413/2018 від 03.05.2018	29/9 від 05.06.2018	2,0363 га у тому числі водне плесо 1,0656 га	3%	Для рибогосподарських потреб
7.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	413/2018 від 03.05.2018	28/9 від 05.06.2018	12,4184 га. у тому числі водне плесо 8,0301 га.	3%	Для рибогосподарських потреб
8.	ПАТ «Хмельницькрибхоз»	334/2018 від 28.03.2018	27/9 від 05.06.2018	37,184 га. у тому числі водне плесо 31,288 га.	3%	Для рибогосподарських потреб
9.	ТОВ «Красилів Риб»	769/2018 від 31.10.2018	59/3 від 04.03.2019	31,6988 га. у тому числі водне плесо 31,6988 га.	3%	Для рибогосподарських потреб
10.	ТОВ «СП «Агропромтехніка»	169/2019 від 13.03.2019	61/17 від 29.03.2019	165,83 га. у тому числі водне плесо 97,38 га.	3%	Для рибогосподарських потреб
11.	ТОВ «Красилів Риб»	391/2019 від 10.06.2019	74/3 від 20.06.2019	58,0 га. у тому числі водне плесо 28,0 га.	3%	Для рибогосподарських потреб

12.	ФГ «Ранок»	209/2022 від 13.07.2022	1/2 від 06.09.2022	43,7402 га. у тому числі водне плесо 40,6931 га.	12%	Для рибогоспод арських потреб
-----	------------	----------------------------	-----------------------	---	-----	--

- (37) Внаслідок застосування Хмельницькою ОДА різних відсоткових ставок орендної плати від нормативної грошової оцінки за земельні ділянки однакового цільового призначення деякі суб'єкти господарювання, які діють на одному товарному ринку та орендують земельні ділянки, несуть більші, порівняно з конкурентами, витрати.
- (38) Так, наприклад:
Для рибогосподарських потреб.
 Згідно даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань одним із видів господарської діяльності:
 ТОВ «Красилів Риба» (ідентифікаційний код юридичної особи – ██████████), ТОВ «СП «Агропромтехніка» (ідентифікаційний код юридичної особи – ██████████), ПАТ «Хмельницькрибхоз» (ідентифікаційний код юридичної особи – ██████████) та ФГ «Ранок» (ідентифікаційний код юридичної особи – ██████████) є **03.12 Прісноводне рибальство, 03.22 Прісноводне рибальство (аквакультура)**. Проте, для ФГ «Ранок» встановлено орендну ставку 12 % від величини нормативної грошової оцінки земельної ділянки, а для ТОВ «Красилів Риба», ТОВ «СП «Агропромтехніка», ПАТ «Хмельницькрибхоз» - 3 %, хоча вони орендують землі одного цільового призначення.
- (39) Застосування різних ставок орендної плати для суб'єктів господарювання, які використовують земельні ділянки однакового цільового призначення безпосередньо не впливає на структуру товарного ринку та самостійність прийняття суб'єктами господарювання господарських рішень. Проте воно змінює власні досягнення суб'єктів господарювання як джерело здобуття ними переваг у конкуренції за допомогою зовнішніх чинників.
- (40) Враховуючи вищевикладене, Хмельницька ОДА створила нерівні умови для підприємницької діяльності на території Хмельницької області.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ОРГАНУ ВЛАДИ

- (41) У відповідності до статті 42 Конституції України держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності покладено на Антимонопольний комітет України.
- (42) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обороту товарів на ринку.
- (43) Частиною першою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що державна політика у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму, вжиття заходів, які сприяють розвитку конкуренції, здійснюється в т.ч. органами влади. Згідно із частиною другою статті 4 цього Закону органи влади зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (44) Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов, тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції є

антиконкурентними діями органів влади.

- (45) Норми абзацу восьмої частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачають, що антиконкурентними діями органів влади, зокрема, визнаються дії, внаслідок яких окремим суб'єктам господарювання створюються дискримінаційні умови діяльності порівняно з конкурентами
- (46) Таким чином, дії Хмельницької ОДА, які полягають у встановленні різних відсоткових ставок орендної плати на земельні ділянки однакового цільового призначення суб'єктам господарювання, що діють на одному товарному ринку, тобто є конкурентами, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 3 статті 50, абзацом восьмим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді антиконкурентних дій органів влади, внаслідок яких окремим суб'єктам господарювання створюються дискримінаційні умови діяльності порівняно з конкурентами.
- (47) Закон України «Про правовий режим воєнного стану» визначає зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.
- (48) Відповідно до статті 2 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» правовою основою введення воєнного стану є [Конституція України](#), цей Закон та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України.
- (49) Статтею 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначено, що на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії [Конституції](#) та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи - військові адміністрації.
- (50) У разі прийняття рішення про утворення обласних військових адміністрацій їх статусу набувають відповідні обласні державні адміністрації, а голови обласних державних адміністрацій набувають статусу начальників відповідних військових адміністрацій.
- (51) На виконання Закону України "Про правовий режим воєнного стану" для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку Указом Президента України «Про утворення військових адміністрацій» від 24.02.2022 № 68/2022 утворено Хмельницьку обласну військову адміністрацію.

Зважаючи на те, що дії Хмельницької ОДА не призвели до суттєвого обмеження чи недопущення конкуренції та не завдали значних збитків окремим особам чи суспільству та з метою припинення дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції та на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, що затверджене розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 року №32-р, та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 року №291/5482 зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія Відділення,

РЕКОМЕНДУЄ:

Хмельницькій обласній військовій адміністрації ([REDACTED]

